

PM 2011:5 RV(Dnr 327-798/2010)

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010

Avser verksamhetsåret 2009

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan av äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010 godkänns.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Äldreomsorgsinspektörernas uppdrag är att rapportera om förhållanden i verksamheten till stadsdelsnämnderna, äldrenämnden och kommunstyrelsen. Årsrapporten ska bidra till diskussion och fortsatt kvalitetsutveckling. Äldreomsorgsinspektörerna ska granska såväl beställarfunktionen som utförande i både kommunal regi och i entreprenader. När inspektionen är avslutad ska resultatet återföras till berörda enheter och i en rapport till berörd nämnd och dess pensionärsråd.

Under 2009 har äldreomsorgsinspektörerna lämnat rapporter om äldreomsorgen i stadsdelsnämnderna Bromma och Norrmalm. Granskningen av Skärholmens stadsdelsnämnd avslutades i januari 2010 och rapport lämnas till äldrenämnden i mars.

Ett extra fokus har i denna rapport lagts på att se hur de äldre inom äldreomsorgen blir betraktade, behandlade och bemötta. En utgångspunkt har varit *Värdigt liv i äldreomsorgen*, (SOU 2008:51) tillsammans med begreppet ålderism och litteratur kring detta. Andra ämnen som behandlas är konsekvenser av upphandlingar, ärendehantering för biståndshandläggare, korttidsvård, bemanning på äldreboenden och rutiner kring flytt till äldreboende.

Beredning

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010 har överlämnats från äldrenämnden till kommunstyrelsen. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret. Även kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har behandlat ärendet.

Äldrenämnden pekar på vikten av ett gott ledarskap, något som staden understödjer genom utbildningsinsatser. Dessutom måste alla inom staden, tjänstemän, politiker och personalen i verksamheterna hjälpas åt att lyfta fram de goda exemplen som finns inom äldreomsorgen för att sprida dem.

Stadsledningskontoret ser positivt på att samtliga tre undersökta enheter för biståndshandläggning anses var väl fungerande. Det tyder på att det finns en hög rättssäkerhet och likställighet i staden.

Tyngdpunkten i rapporten finns inom värderingar, bemötande och självbestämmande. Ett antal exempel på hur det inte ska fungera i äldreomsorgen redovisas. Stadsledningskontoret anser utifrån detta att det är viktigt att medarbetarna, tillsam-

mans med ledningen, regelbundet diskuterar grundläggande värderingar och arbets-sätt.

Kommunstyrelsens pensionärsråd anser att äldreombudsmannens och äldreomsorgsinspektörernas årsrapporter ger en samstämmig bild av läget i kommunens äldreomsorg, jämfört med tidigare rapporter kan en viss förbättring skönjas. Men de brister man påtalar sammanfaller med vad KPR tidigare framfört gällande bland annat brister i ledarskap och ett värdigt bemötande.

Äldrenämndens handikappråd lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

Mina synpunkter

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport visar att mycket av den äldreomsorg som bedrivs i Stockholms stad fungerar väl. I rapportern granskar de verksamheter inom tre av stadens stadsdelar och har lyft fram en rad goda exempel på välfungerande, professionellt utförd och uppskattad omsorg. Dessutom finns konkreta förslag på hur regeländringar och förtydliganden kan verka för att höja kvaliteten inom äldreomsorgen i Stockholm.

Det är positivt att biståndshandläggningen i samtliga tre granskade stadsdelar har visat sig vara tydlig och rättssäker. Det är dock viktigt att alltid göra individuella bedömningar för att möjliggöra en god omsorg och livskvalitet för alla stockholmare.

I övrigt fokuserar rapporten på hur de äldre inom omsorgen blir behandlade, betraktade och bemötta. Brister inom detta område kan bero både på bristande engagemang och på okunskap. Problemen kan vara knutna till en viss person eller genomsyra en hel verksamhet. I båda dessa fall är det viktigt att understryka ledarskapets betydelse för en väl fungerande verksamhet där alla, både anställda och omsorgstagare, bemöts med respekt.

Ibland handlar det dock om rena rutiner där det är lättare att definiera vad som är ett acceptabelt beteende och inte. I rapporten finns till exempel uppgifter om att omsorg ges samtidigt som utföraren lyssnar på musik i hörlurar eller att äldre som kan gå på toaletten själva förses med blöja för att underlätta för personalen. På ett boende går man rutinmässigt ”blöj-rond” klockan fem på morgonen eftersom det passar med personalens överlämning, utan hänsyn till om de boende tycker om att bli väckta i gryningen varje morgon. Dessa exempel är beklämmande, ovärdiga och visar upp ett beteende som helt enkelt inte får förekomma i en god äldreomsorg.

För att komma tillrätta med detta är det viktigt med välutbildad och engagerad personal och ett kompetent ledarskap i verksamheterna. Två utbildningar i Stockholms stads regi har påbörjats under året, en för just chefer och en traineeutbildning. Den senare syftar till att de som går utbildningen ska bli förändringsagenter på sina arbetsplatser för att inspirera sina kollegor att bidra till ett ständigt pågående arbete för höjd kvalitet.

Ett stort ansvar för att lyfta fram och sprida de goda exemplen runt om i staden ligger på stadsdelarna själva. Mälarbacken i Bromma som har ett poängsystem där personalen i initiativet Sommar i parken tävlar i att arrangera uppskattade utevistelser och dessutom erbjuder båtturer på somrarna. Tunet i samma stadsdel har kaffestund med vin och likör framför brasan om vintrarna. Att de lyckade initiativen sprids bidrar till att stärka kvaliteten när verksamheter lär av varandra. Dessutom är informationen en bra grund nu när äldre har möjlighet att själva välja ett boende som passar deras vårdbehov och livsstil.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan av äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010 godkänns.

Stockholm den 13 januari 2011

JOAKIM LARSSON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Tomas Rudin* (S) och *Per Bolund* (MP) enligt följande.

I texten från Äldreförvaltningen står det inledningsvis att äldreomsorgsinspektörerna konstaterar att äldreomsorgen i många fall fungerar bra för de äldre och dess närstående. Detta är en glidning från det som brukar vara den gängse skrivningen, nämligen att äldreomsorgen generellt fungerar bra.

Arbets sättet att lyfta fram både brister och goda exempel är bra och gynnar en positiv utveckling av äldreverksamheterna. Detta förutsätter dock att brister rättas till och att de goda exemplen sprids.

Av rapporten drar vi slutsatsen återigen att den förda borgerliga politiken förvärrar och skapar nya problem istället för att lösa de gamla väl kända problemen.

Det handlar om bristen på resurser, avsteg från åtaganden och riktlinjer, att lagen inte följs och att behov ignoreras.

Under rubriken bemanning redovisas tydligt konsekvensen av en politik som prioriterat skattesänkningar framför satsning på personal, vård- och omsorg. Bemanningen på äldreboendena är alldeles för snålt tilltagen, vilket gör att utevistelser och andra aktiviteter ställs in så snart minsta problem uppstår.

Det är inte förvånande, men likväl skrämmande, att ta del utav beskrivningarna av bristen på självbestämmande hos de äldre, och bristen på respekt för individerna som har omsorg, stöd eller hjälp.

Rutinmässigt påsättande av blöjor, ”individanpassade”, på äldre som klarar av att gå på toaletten, infantiliserande språk, personal som utför sysslor med musik i hörlurar, är några av symptomen på en omsorg som inte längre klarar sitt uppdrag. I dagliga samtal får vi höra om stressad personal som försöker göra sitt bästa, trots usla förutsättningar. En äldreomsorg i ”världsklass” kräver resurser och långsiktiga satsningar.

Avslutningsvis noterar vi de positiva skrivningarna om Tunets servicehus. Vi vill bara instämma i beskrivningen, vi har hört det från många av dem som nu drabbas av det borgerliga beslutet att lägga ned samtliga servicehus. Bland de första läggs Tunet ned. Ett ytterligare exempel på att den borgerliga politiken leder till försämringar och nedrustning av vården och omsorgen.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Carin Jämtin*, *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (alla S), *Stefan Nilsson* och *Emilia Hagberg* (båda MP) och *Ann-Margarethe Livh* (V) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) och (MP) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Äldreomsorgsinspektörernas uppdrag är att rapportera om förhållanden i verksamheten till stadsdelsnämnderna, äldrenämnden och kommunstyrelsen. Årsrapporten ska bidra till diskussion och fortsatt kvalitetsutveckling. Äldreomsorgsinspektörerna ska granska såväl beställarfunktionen som utförande i både kommunal regi och i entreprenader. När inspektionen är avslutad ska resultatet återföras till berörda enheter och i en rapport till berörd nämnd och dess pensionärsråd.

Ett extra fokus har i denna rapport lagts på att se hur de äldre inom äldreomsorgen blir betraktade, behandlade och bemötta. En utgångspunkt har varit *Värdigt liv i äldreomsorgen*, (SOU 2008:51) och begreppet ålderism och litteratur kring detta. Andra ämnen som behandlas är konsekvenser av upphandlingar, ärendeantal för biståndshandläggare, korttidsvård, bemanning på äldreboenden och rutinerna kring flytt till äldreboende.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 mars 2010 att godkänna äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010 angående verksamhetsåret 2009, överlämna rapporten till kommunstyrelsen och delge rapporten till samtliga stadsdelsnämnder.

Reservation anfördes av Leif Rönngren m.fl. (S), Berit Bornecrantz Dias (V) och Eivor Karlsson (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Samuelsson (KD), Olle Andretzky (M) och Helen Jäderlund Eckardt (FP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Berit Bornecrantz Dias (V), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreomsorgsinspektörernas uppdrag är att rapportera om förhållanden i verksamheten till stadsdelsnämnderna, äldrenämnden och kommunstyrelsen. För att äldreomsorgsinspektörerna ska kunna fullgöra sitt uppdrag har funktionen en fristående ställning. De tre äldreomsorgsinspektörsanställningarna är organisatoriskt placerade inom äldreförvaltningen. Äldreomsorgsinspektörerna ska granska såväl verksamhet i kommunal regi som den del som är utlagd på entreprenad. I granskningen ingår även beställarfunktionen och biståndshandläggningen. När inspektionen är avslutad återförs resultatet till berörda enheter och en rapport ges till berörd stadsdelsnämnd och dess pensionärsråd. Äldrenämnden tar ställning till rapporten och överlämnar den till berörd stadsdelsnämnd för beslut om åtgärder.

Under 2009 har äldreomsorgsinspektörerna lämnat rapporter om äldreomsorgen i stadsdelsnämnderna Bromma och Norrmalm. Granskningen av Skärholmens stadsdelsnämnd avslutades i januari 2010 och rapport behandlas av äldrenämnden i mars.

På grundval av en sammanfattande analys av genomförda inspektioner och av de åtgärder nämnderna har vidtagit lämnar äldreomsorgsinspektörerna en årlig rapport till äldrenämnden. Rapporten ska inlämnas till kommunstyrelsen och delges kommunstyrelsens pensionärsråd.

Ärendet

Målet med äldreomsorgsinspektörernas granskning och rapportering

- Genom rapporteringen hålls den politiska ledningen informerad om utvecklingen inom äldreomsorgen och det övergripande granskningsresultatet kan ligga till grund för strategiska vägval inom stadens äldreomsorg.

- Resultaten från rapporterna kan fungera som underlag för diskussioner på olika nivåer i organisationen och även användas för jämförande studier mellan enheterna och mellan olika stadsdelsnämnder.

- Rapporterna lyfter fram goda exempel, metoder och framgångsfaktorer från väl fungerande verksamheter. Goda exempel kan bidra till utveckling av äldreomsorgen.

- Mindre väl fungerande verksamheter åtgärdar sina brister.

Årsrapporten presenterar även goda exempel som äldreomsorgsinspektörerna uppmärksammat under årets granskning. Ett av syftena med äldreomsorgsinspektörernas granskning och rapportering är att sprida goda exempel och därmed bidra till utveckling av äldreomsorgen.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom staben. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 9 mars. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 10 mars 2010.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedan kommenteras områden och synpunkter från årsrapporten som äldreförvaltningen anser är av särskild vikt för en utveckling av äldreomsorgen.

Äldreomsorgsinspektörerna konstaterar att äldreomsorgen i staden i många fall fungerar bra för de äldre och deras närstående. Inspektörerna lyfter i sin årsrapport fram förslag till utvecklingsområden och syftet är att resultaten i rapporten ska bidra till diskussion och fortsatt kvalitetsutveckling inom äldreomsorgen. Förvaltningen delar i stort inspektörernas synpunkter på utvecklingsområden.

Synpunkterna som äldreomsorgsinspektörerna har fått stämmer också i stora delar väl överens med de utvecklingsområden som äldreombudsmannen föreslagit i sin årsrapport.

Årsrapporten redovisar även att antal goda exempel på enheter där verksamheten uppvisar mycket god kvalitet. Äldreförvaltningens anser det finns faktorer som ger förutsättningar för en hög kvalitet inom äldreomsorgen:

- Närvarande chef
- Antalet underställda
- Utbildningsnivå
- Kontinuitet
- Delaktighet och engagemang

Under hösten 2008 anordnades tio dialogseminarier med temat ”Från ord till handling – vill du göra skillnad” som riktade sig till chefer och arbetsledare. Utöver dessa genomfördes ett dialogseminarium för anhöriga och närstående och ett för omvårdnadspersonal. Dialogseminarierna avslutades med ett seminarium i februari 2009 där drygt 100 personer deltog. På detta seminarium deltog politiker från äldrenämnden och stadsdelsnämnder samt chefer på olika nivåer inom såväl kommunal som privat verksamhet.

Utifrån seminarierna sammanställdes en rapport med tankar och reflektioner. Denna rapport har legat som utgångspunkt för ytterligare dialogseminarier under hösten 2009 för stadens biståndshandläggare.

Under 2009 har äldreförvaltningen tagit fram ett utbildningsmaterial, med en dokumentärfilm som underlag, för personal inom äldreomsorgen. Dessa aktiviteter förväntas bidra till äldreomsorgens fortsatta utvecklingsarbete.

Från äldrenämndens sida har tagits flera initiativ för att stödja aktiviteter som leder till att fler äldre får ett ”innehåll i dagen”. Under året har äldreförvaltningen fortsatt arbeta med bl.a.

kultur- och idrottsprojekt för äldre. Det arbete som utförs inom bedömningskansliet bör vidare leda till biståndsbedömningar som främjar en helhetssyn som tar hänsyn till individuella behov av t.ex. social samvaro. När allt fler verksamheter drivs på entreprenad eller i enskild regi framstår biståndsbedömarens beställning, vid sidan om avtalen med utförarna, som ett allt viktigare styrinstrument för en god kvalitet inom äldreomsorgen.

Konsekvenser av upphandlingar

Det inspektörerna påtalar i årsrapporten avseende konsekvenser vid upphandlingar instämmer äldreförvaltningen i. Äldreförvaltningen har fått signaler av motsvarande art även vid andra upphandlingar. Förvaltningen ser en fara i att nuvarande turordningsregler vid övertalighet kan medföra negativa konsekvenser för kvaliteten i äldreomsorgen. Vid turordning tas ingen hänsyn till tidigare erfarenhet eller kompetensprofil. Detta kan innebära att väl upparbetade arbetslag med specialinriktning som t.ex. demensboenden, profilboenden, boenden med speciella inriktningar får personal som inte har rätt kompetens eller erfarenhet. Det ska dock inte bortses från att turordningsreglerna är en trygghet för den enskilda anställda.

Självbestämmande och bemötande

Äldreförvaltningen instämmer i äldreomsorgsinspektörernas uppfattning att den äldre ska mötas med respekt och att det är den äldre som ska vara i fokus. Detta synsätt framgår även av det statliga betänkandet *Ett värdigt liv i äldreomsorgen (SoU 2008:51)*. Regeringen överlämnade propositionen till riksdagen den 25 februari 2010.

Äldreförvaltningen har i uppdrag att ta fram en värdegrund för äldreomsorgen i Stockholms stad. Förvaltningen kommer att fortsätta följa arbetet avseende propositionen i det fortsatta arbetet med att ta fram en värdegrund.

Av brukarundersökningen 2009 avseende hemtjänst visar resultatet att de frågeställningar som avser bemötande, trygghet och påverkan av insatser generellt har ökat på stadsdelsnämnderna i jämförelse med tidigare brukarundersökningar. Förvaltningen ser detta som en positiv utveckling.

Vård- och omsorgsboenden

Äldreförvaltningen har i en rapport redovisat en första utvärdering av köhanteringssystemet inom valfritetssystemet för äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden, vilken förelagts äldrenämnden i februari. Utvärderingen visar att köhanteringssystemet totalt sett fungerar på ett tillfredsställande sätt, men att det finns möjlighet att ytterligare förbättra riktlinjerna och köhanteringen ur såväl ett effektivitets- och rättssäkerhetsperspektiv som ur ett demokratiperspektiv. Äldrenämnden gav äldreförvaltningen i uppdrag att revidera riktlinjerna utifrån de förslag som redovisas i rapporten och att återkomma med ett förslag till sammanträdet i juni. I denna revidering bör även äldreomsorgsinspektörernas synpunkter beaktas.

Korttidsvård

Äldreförvaltningen instämmer i äldreomsorgsinspektörernas synpunkter. Äldreförvaltningen kommer att utreda hur behovet av korttidsvård ser ut i staden. Likaså bör det fastställas normer för vad korttidsvård ska innehålla, såväl verksamhetsmässigt som lokalmässigt.

Ärendemängd

Äldreförvaltningen ser en risk i att antalet ärenden per biståndshandläggare inom äldreomsorgen i förhållande till andra verksamhetsområden är mycket hög. I biståndshandläggarnas arbetsuppgifter ingår förutom biståndshandläggning även att följa upp beviljade insatser. Förvaltningen anser att det är viktigt att det finns utrymme för biståndshandläggarna att göra ordentliga uppföljningar för att tillse att de äldre får de insatser de har beviljats och har rätt till.

Kontinuitet, bemanning och kompetens

I Stockholms stads äldreplan 2007 – 2011 anges att anställda inom äldreomsorgen ska ha adekvat utbildning och kompetens. Målet är att alla tillsvidareanställda ska ha en grundutbildning. Vidare anser förvaltningen att kompetensutveckling för såväl chefer som personal är en förutsättning för äldreomsorgens kvalitet och utveckling. Inom de grundutbildningar som förvaltningen erbjuder för vårdpersonal kommer även kunskaper i svenska att förmedlas för den personal som saknar tillräckliga kunskaper.

Årsrapporten understryker vikten av närvarande chef, personalens utbildningsnivå, kontinuitet och bemanning. Äldreförvaltningen instämmer i detta. För verksamheter som uppvisar en god kvalitet är dessa faktorer av avgörande betydelse. En konsekvens av närvarande och synlig chef är att personalgrupperna inte får vara för stora. Chefer på enheter idag kan ha ett för stort antal underställda, vilket försvårar ett gott ledarskap.

Bemanning på demensboenden

Äldreförvaltningen har i uppdrag att utreda bemanningen i demensboenden, vilket har genomförts i samarbete med Äldrecentrum.

Äldreomsorgsinspektörernas rapporter är viktiga underlag för äldreförvaltningens utvecklingsarbete. De ingår också i den samlade verksamhets- och kvalitetsuppföljning som äldreförvaltningen numera årligen redovisar på övergripande nivå. Det är enligt äldreförvaltningens uppfattning angeläget att även stadsdelsnämnderna tar till sig äldreomsorgsinspektörernas rapporter i utvecklingsarbetet. De goda exempel som kännetecknas av gott ledarskap, bra utbildning och fortbildning av vårdpersonalen samt tillräcklig bemanning bör kunna inspirera fler enheters utvecklingsarbete.

BEREDNING

Äldrenämnden har överlämnat äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2010 till kommunstyrelsen. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret. Kommunstyrelsens pensionärsråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 9 mars 2010. Även äldrenämndens handikappråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 9 mars 2010.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 maj 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreomsorgsinspektörernas uppdrag är att rapportera om förhållanden i verksamheten till stadsdelsnämnderna, äldrenämnden och kommunstyrelsen. Årsrapporten ska bidra till diskussion och fortsatt kvalitetsutveckling. Äldreomsorgsinspektörerna ska granska såväl beställarfunktionen som utförande i både kommunal regi och i entreprenader. När inspektionen är avslutad ska resultatet återföras till berörda enheter och i en rapport till berörd nämnd och dess pensionärsråd.

Under 2009 har äldreomsorgsinspektörerna lämnat rapporter om äldreomsorgen i stadsdelsnämnderna Bromma och Norrmalm. Granskningen av Skärholmens stadsdelsnämnd avslutades i januari 2010 och rapport lämnas till äldrenämnden i mars.

Ett extra fokus har i denna rapport lagts på att se hur de äldre inom äldreomsorgen blir betraktade, behandlade och bemötta. En utgångspunkt har varit *Värdigt liv i äldreomsorgen*, (SOU 2008:51) och begreppet ålderism och litteratur kring detta. Andra ämnen som behandlas är konsekvenser av upphandlingar, ärendeantal för biståndshandläggare, korttidsvård, bemanning på äldreboenden och rutinerna kring flytt till äldreboende.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts av stadsledningskontorets förnyelseavdelning.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Äldreomsorgsinspektörerna konstaterar att stadens äldreomsorg i många fall fungerar bra för de äldre och deras närstående. En rad goda exempel presenteras inom bland annat hemtjänst, servicehus och vård- och omsorgsboenden. Särskilt glädjande anser stadsledningskontoret det är att samtliga tre undersökta enheter för biståndshandläggning anses var väl fungerande. Det tyder på att det finns en hög rättssäkerhet och likställighet i staden.

Tyngdpunkten i rapporten finns inom värderingar, bemötande och självbestämmande. Ett antal exempel på hur det inte ska fungera i äldreomsorgen redovisas. Det finns allt ifrån oacceptabelt beteende som att rutinmässigt förse alla äldre med blöja och att insatser utförs med hörlurar på till språkbruk som mer kan betecknas som obetänksamt. Detta kan vara svårt att komma åt i och med att det handlar om attityden på den specifika enheten. Stadsledningskontoret anser det vara viktigt att medarbetarna, tillsammans med ledningen, regelbundet diskuterar grundläggande värderingar och arbetssätt. Det är viktigt att medarbetarna enas om en gemensam strategi som involverar de äldres behov. Ledarskapets betydelse för såväl rådande värderingar, bemötande, delaktighet och fokus på den enskilde äldre kan inte nog understrykas. Det är därför bra att såväl ledarskapsutbildning som traineeprogram nu finns inom äldreomsorgen.

Kommunstyrelsens pensionärsråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 9 mars 2010 och gjorde följande uttalande.

”Äldreombudsmannens och äldreomsorgsinspektörernas årsrapporter ger en samstämmig bild av läget i kommunens äldreomsorg, jämfört med tidigare rapporter kan en viss förbättring skönjas.

Men de brister man påtalar sammanfaller med vad KPR tidigare framfört:

1. Närvarande chefer, ej för stora ansvarsområden.
2. Omsorgstagarna skall beredas möjlighet till större självbestämmande om när och hur hjälpen skall ges. Man måste respektera att den tid som beviljats kommer omsorgstagaren till godo.
3. Ett värdigt bemötande måste genomsyra arbetet från högsta nivå och nedåt i organisationen. Det innebär även att utlovade ankomsttider respekteras.
4. Korttidsvården måste byggas ut och kvaliteten höjas.
5. Matfrågan och måltidens organisering är otillfredsställande på många sätt. En förbättring måste ske snarast. Information måste ges till omsorgstagarna om möjligheten att välja mellan matlåda och enklare matlagning i hemmet.

Rapporterna visar också att resurserna för bistånd bör ökas för att kunna ge en bättre äldreomsorg. Det gäller t.ex. möjligheterna att kunna erbjuda utevistelse och social samvaro med meningsfulla kontakter.

När får vi se en tidplan när förändringarna är implementerade i alla stadsdelar? Det är ju inga nyheter som rapporterats.”

Äldrenämndens handikappråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 9 mars 2010 och lägger rapporten till handlingarna utan erinran.

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Leif Rönngren m.fl. (S), Berit Bornecrantz Dias (V) och Eivor Karlsson (MP) enligt följande.

”Vi yrkar att äldrenämnden beslutar

Att med beaktande av vad som i övrigt anförts lägga rapporten till handlingarna;
Att överlämna rapporten till kommunstyrelsen med rekommendation att underställa kommunfullmäktige rapporten för beslut;
Att delge samtliga stadsdelsnämnder, branschorganisationer, samt de privata utförarna rapporten;

Att i övrigt anföra:

I texten från förvaltningen står det inledningsvis att äldreomsorgsinspektörerna konstaterar att äldreomsorgen i många fall fungerar bra för de äldre och dess närstående. Detta är en glidning från det som brukar vara den gängse skrivningen, nämligen att äldreomsorgen generellt fungerar bra.

Arbetsättet att lyfta fram både brister och goda exempel är bra och gynnar en positiv utveckling av äldreverksamheterna. Detta förutsätter dock att brister rättas till och att de goda exemplen sprids.

Av rapporten drar vi slutsatsen återigen att den förda borgerliga politiken förvärrar och skapar nya problem istället för att lösa de gamla väl kända problemen.

Det handlar om bristen på resurser, avsteg från åtaganden och riktlinjer, att lagen inte följs och att behov ignoreras.

Under rubriken bemanning redovisas tydligt konsekvensen av en politik som prioriterat skattesänkningar framför satsning på personal, vård- och omsorg. Flera tusen medarbetare har fått lämna staden, förklarats övertaliga eller har fått sluta. Upphandlingspolitiken, privatisering till varje pris, har lett till sämre kontinuitet och att många utan adekvat utbildning får ”hoppa in som vikarier”.

Utifrån dessa beskrivningar är det inte förvånande, men likväl skrämmande, att få ta del utav beskrivningarna av bristen på självbestämmande hos de äldre, och bristen på respekt för individerna som har omsorg, stöd eller hjälp.

Rutinmässigt påsättande av blöjor, ”individanpassade”, på äldre som klarar av att gå på toaletten, infantiliserande språk, personal som utför sysslor med musik i hörlurar, är några av symptomen på en omsorg som inte längre klarar sitt uppdrag. I dagliga samtal får vi höra om stressad personal som försöker göra sitt bästa, trots usla förutsättningar. En äldreomsorg i ”världsklass” kräver resurser och långsiktiga satsningar. Då kan inte äldreomsorgen fortsätta vara budgetregulator när skattesänkningar prioriteras.

Avslutningsvis noterar vi de positiva skrivningarna om Tunets servicehus. Vi vill bara instämma i beskrivningen, vi har hört det från många av dem som nu drabbas av det borgerliga beslutet att lägga ned samtliga servicehus. Bland de första läggs Tunet ned. Ett ytterligare exempel på att den borgerliga politiken leder till försämringar och nedrustning av vården och omsorgen.”

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Samuelsson (KD), Olle Andretzky (M) och Helen Jäderlund Eckardt (FP), enligt följande.

"Äldreomsorgsinspektörena väljer även i årets rapport att lyfta fram ett antal goda exempel inom stadens äldreomsorg. Tyvärr visar det sig att erfarenheterna från välfungerande verksamheter allt för sällan har spridits och använts som förebilder för andra enheter.

Förra året skrev Kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) med anledning av inspektörernas årsrapport: "Vi reagerar med förvåning på att de framgångsrika enheterna knappast har fått någon uppmärksamhet eller något erkännande inom sin stadsdelsnämnd eller på andra håll i staden. Alla behöver beröm och uppmuntran i sitt arbete, särskilt de många lågavlönade kvinnor som utför ett ofta tungt arbete i vår kommunala äldreomsorg. Att erfarenheter från de föredömliga exemplen inte sprids och tillgodosöks inom andra stadsdelar är ett beklagligt slöseri". Det äger fortfarande sin riktighet att påminna om detta.

Även om det finns en rad utvecklingsområden inom äldreomsorgen måste alla som är verksamma inom området, personal, tjänstemän och politiker, hjälpas åt att lyfta fram goda exempel. Det finns mängder med initiativ och eldsjälar som förtjänar uppmärksamhet. Tyvärr finns det en tendens och tradition, från exempelvis media, att hellre ta fasta på svårigheter och problem än att fokusera initiativ som skulle kunna vara en lösning och bidra till en värdigare vardag för stadens äldre.

Fokus måste vara att utveckla ledarskapet, ta vara på goda exempel genom utvecklade arbetsformer samt en förbättrad biståndshandläggning genom bland annat ett nytt bedömningsinstrument som hjälper biståndshandläggarna att göra så likvärdiga bedömningar som möjligt."

Särskilt uttalande gjordes av Berit Bornecrantz Dias (V) enligt följande.

"För många äldre inom omsorgen och deras anhöriga känns det svårt och jobbigt att ställa krav på personal som den äldre har runt sig dagligen. Samtidigt uppfattar chefer och vårdpersonal det som att de äldre inte ställer några krav.

Den motsättningen diskuteras av både äldreombudsmannen och äldreinspektörerna i respektive rapporter. Det är viktigt att dessa frågor ständigt hålls levande inom äldreomsorgen och i utbildningen.

Tilltal och attityder är viktiga. Kränkande och nedlåtande attityder gentemot de äldre förekommer bland vårdpersonal likväl som det finns välfungerande verksamheter. T o m Äldre Direkt använder sig vid mycket hög belastning av inkommande samtal av en kvinnlig telefon-svararröst som helt motsvarar äldreinspektörernas beskrivning av hur gamla människor tilltalas som om de var små barn eller mindre vetande. Attityder under det sammanfattande ordet *ålderism* finns överallt och måste synliggöras för att kunna motverkas.

Det är viktigt att äldre och anhöriga kan få mer tid på sig att bestämma sig för ett boende och längre tid på sig att flytta in. Det är också viktigt att samma inställning gör sig gällande vid ett dödsfall. Det är inte rimligt att anhöriga vid dödsfall på ett vård- och omsorgsboende ska tvingas ta itu med packning, flyttning och städning på 1-2 veckor."